

Natuurtoets

Onderzoek voor het realiseren van woningen aan
de Klein Zundertseweg 1N te Zundert

projectnr. 265546
revisie 00
26 mei 2014

auteur(s)

drs. L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

Gemeente Zundert
Postbus 10001
4880 GA ZUNDERT

datum vrijgave
26-05-2014

beschrijving revisie 00
definitief

goedkeuring
L. Koks

vrijgave
M. Fransen

Datum van uitgave:

26 mei 2014

Contactadres:

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

Copyright © 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Wettelijk kader natuurbescherming	5
2.1	Algemeen.....	5
2.2	Flora- en faunawet.....	5
2.3	Ecologische hoofdstructuur	5
2.4	Natura 2000	5
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen	7
3.1	Gebiedsbeschrijving	7
3.2	Projectvoornemen	7
4	Methodiek	9
4.1	Algemeen.....	9
4.2	Bureauonderzoek.....	9
4.3	Terreinbezoek	9
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	10
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....	11
5.1	Gebiedsbeschrijving	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.2.1	Bureauonderzoek.....	11
5.2.2	Terreinbezoek	12
5.3	Beschermde gebieden.....	16
5.3.1	Ligging EHS en beschermde gebieden.....	16
6	Toetsing natuurwetgeving.....	19
6.1	Effectbepaling project	19
6.1.1	Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur.....	19
6.1.2	Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998	19
6.2	Effecten beschermde soorten	19
7	Conclusies en aanbeveling.....	24
7.1	Conclusies soortenbescherming	24
7.1.1	Nader onderzoek reptielen.....	25
7.2	Kansen voor de natuur	25
7.2.1	Vleermuizen	25
7.3	Conclusies gebiedenbescherming.....	26
7.3.1	EHS	26
7.3.2	Natura 2000.....	26
8	Bronnen	28

Bijlage 1: Wettelijk kader	30
---	-----------

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Zundert is voornemens om op de locatie van Klein Zundertseweg 1N te Zundert woningbouw te realiseren. Op de locatie bevindt zich in de huidige situatie één woonhuis en omliggende (verruigde) vegetatie begrensd door bomenrijen. De ontwikkeling is niet mogelijk op basis van het vigerende bestemmingsplan; het perceel heeft nu een agrarische bestemming. De gemeente Zundert is voornemens de gronden te bestemmen als 'Wonen' en daarbij de op dit moment illegale woning te legaliseren. Derhalve zal een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot de natuurwetgeving, te weten de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1.1: Globale begrenzing van het plangebied in Zundert. Bron: Google Maps, 2014.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze natuurtoets is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermd Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze natuurtoets omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze natuurtoets flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt tussen de kernen van Zundert en Klein-Zundert. Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door een bomenrij en een braakliggend terrein, aan de oostzijde door de Klein Zundertseweg, aan de zuidzijde door bomenrijen en het aangrenzende industriële perceel en aan de westzijde door een bomenrij en een smalle beek (figuur 3.1).

De ligging en begrenzing van het plangebied is weergegeven op onderstaande afbeelding (afbeelding 3.1).

Afbeelding 3.1: Ligging van het plangebied.

3.2 Projectvoornemen

De bestaande woning in het plangebied wordt gelegaliseerd. De uitrit zal verlegd worden en de woning wordt met een perceel van circa 2.500 m² verkocht. Daarnaast worden een tweetal kavels t.b.v. een vrijstaande woning gerealiseerd en verkocht. Er is sprake van minimaal openbaar gebied. Het kavel wordt geschoond (bomen, tennisbaan, vijver en diverse schuurtjes) en er zullen aansluitingen voor nutsvoorzieningen komen. Daarnaast zal de achterste helft van het totale perceel moeten worden opgehoogd, momenteel is dit gedurende nagenoeg het hele jaar erg nat.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de zwaarder beschermde soorten uit de Flora- en faunawet (Tabel 2 en 3). Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van zwaarder beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voornoemd bureauonderzoek is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 20 mei 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om

te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat zwaardere beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om zwaardere beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat momenteel grotendeels uit een verruigd perceel met in de zuidzijde een woning. Door de voormalige boomkwekerij op locatie zijn naast de woning in het zuiden tevens enkele andere kleine (deels) vervallen schuren en gebouwtjes aanwezig. Ook zijn enkele niet onderhouden vijvers in het plangebied aanwezig. In het noordwesten ligt een (buiten gebruik zijnde) tennisbaan. In afbeelding 5.1 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 5.1. Impressie plangebied.

5.2 Beschermden soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. [Telmee.nl](http://telmee.nl) is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan gevalideerde informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpens *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën ([www.RAVON](http://www.RAVON.nl)) en insecten (www.Naturalis.nl/EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaardere beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. De vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5 - waarvan inventarisatie gewenst is). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): boomvalk, havik, kerkuil, ooievaar, ransuil, sperwer, steenuil en wespendif.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: eekhoorn, steenmarter.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker, vinpootsalamander, hazelworm, levendbarende hagedis en gladde slang.

Vlinders

Zwaarder beschermd: heideblauwtje.

Libellen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen

Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper en bittervoorn.

Flora

Zwaarder beschermd: kleine zonnedauw, ronde zonnedauw, ruig klokje en wilde gagel.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 Terreinbezoek

Op 20 mei 2014 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Indien de aangetroffen biotopen hier aanleiding toe geven, wordt een nader onderzoek aanbevolen.

Het plangebied bestaat naast de woning in het zuiden voornamelijk uit verruigde vegetatie (lage vegetatie, struiken en boomomslag), bomen en vijvers. Verspreid over het plangebied zijn restanten van de boomkwekerij aanwezig zoals gecultiveerde bomen, enkele kleine schuren en gebouwen.

Gebouwen

In het plangebied bevindt zich één (woon)huis. Dit gebouw heeft één verdieping en heeft een schuin dak met dakbedekking van dakpannen. Er wordt vooralsnog vanuit gegaan dat deze woning behouden blijft. Verder is in het plangebied een klein houten huisje, open schuur en een open (vervallen) gebouwtje

aanwezig. In afbeelding 5.2 is een impressie van de aanwezige bebouwing in het plangebied weergegeven.

Afbeelding 5.2. Impressie van de bebouwing in het plangebied, met links het woonhuis.

Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen).

Vogels

Voor beschermde vogelsoorten (zoals de in gebouwen broedende huismus) biedt enkel de dakgoot en de holtes onder de dakpannen van het woonhuis een mogelijke geschikte broedlocatie mits hier geschikte ruimtes en holten aanwezig zijn. De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder of rondom dakpannen (DR, 2011).

De huismus is tijdens het terreinbezoek echter niet in de omgeving waargenomen of gehoord; dit zelfde geldt voor de gierzwaluw. Indien de huismus hier een broedterritorium had, zijn zicht- of geluidwaarnemingen van de soort aannemelijk aangezien het broedseizoen volop aan de gang is en de huismus een uitgesproken standvogel betreft die het gehele jaar nabij het broedbiotoop aanwezig is. Deze huismus (en gierzwaluw) worden dan ook uitgesloten van het plangebied.

Vleermuizen

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwmuurgaten en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Enkel in het woonhuis komen dergelijk geschikte elementen voor; naast de aanwezigheid van de spouwmuur zijn met name de nok- en kantpannen in potentie geschikt voor vleermuizen. Naast de visuele beoordeling van het gebouw is tijdens het terreinbezoek actief gezocht naar sporen (afgebeten vleugels van (nacht)vlinders) en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels e.d.) aangetroffen. Door de potentieel geschikte elementen in het gebouw zijn vleermuizen niet uit te sluiten van het plangebied.

Verruigde vegetatie

Het plangebied is met uitzondering van de smalle tuin aan de achterzijde van het woonhuis, verruigd. De lage vegetatie wordt gedomineerd door algemene gras- en kruidsoorten als robertskruid, distel, paardenbloem, zuring en brandnetel. Naast lage vegetatie zijn ook veel (voornamelijk) braamstruiken aanwezig in het plangebied en is jong boomopslag aanwezig. Tevens bevindt zich aan de oost- en noordzijde dichte vegetatie bestaande uit bomen (eik, els, den en gecultiveerde bomen) met struiken en grondbegroeiing van klimop. In afbeelding 5.3 is een impressie gegeven van de verruigde vegetatie in het plangebied.

het plangebied is door het verruigde karakter (met voornamelijk braam en brandnetel) floristisch weinig interessant. Beschermd plantensoorten (zoals de uit de bureaustudie verwachte soorten) zijn niet aantreffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht. Zoals beschreven onder paragraaf 5.1.2 maakt het plangebied slechts een zeer klein deel uit van het (5x5) kilometerhok. Zo is van de uit de bureaustudie verwachte kleine zonnedauw bekend dat de soort voorkomt in de bos- en heide gebieden ten oosten (Lange Gooren) en westen (Oude Buisse heide) en dus buiten het plangebied (waarneming.nl).

Afbeelding 5.3. Impressie van de verruigde vegetatie en bomen in het plangebied.

De bomen in het plangebied bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. algemeen voorkomende vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool - en pimpelmees en zoogdieren. Zo zijn in enkele bomen reeds (in gebruik) zijnde nesten en vogels met nestindicerend gedrag aangetroffen. In de bomen zijn geen (oude, in aanbouw zijnde of nieuwe) nesten aangetroffen van vogelsoorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (zoals van de uit de bureaustudie verwachte soorten). In de bomen zijn geen gaten of holen aangetroffen die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats voor vleermuizen en/of vogels.

Naar verwachting kan de hoogopgaande vegetatie door vleermuizen als foerageergebied gebruikt worden. Aangezien het feit dat bepaalde delen van het groen rondom het plangebied behouden blijft, in de nieuwe situatie tevens nieuwe bomen aangeplant zullen worden en in de omgeving alternatief aanwezig is, heeft het verwijderen van de hoogopgaande vegetatie naar verwachting geen negatieve effect op het foerageergebied van vleermuizen. De bomen vormen, gezien de beperkte aaneengeslotenheid in het plangebied en de lijnvormige (te behouden) alternatieven in de omgeving, geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

De vegetatie in het plangebied vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de bosmuis, (gewone) bosspitsmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kan de egel in dit biotoop aanwezig zijn.

Uit de bureaustudie is gebleken dat de steenmarter en de eekhoorn in de omgeving van het plangebied voorkomen. Tijdens het terreinbezoek zijn in het plangebied geen sporen van de steenmarter (prooi-resten, latrines, voedselvoorraden of holen) aangetroffen. Ook in de kleine gebouwen/schuren zijn geen sporen van de soort aangetroffen. Ook is de eekhoorn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek. Verwacht wordt dat het plangebied geen essentieel foerageergebied vormt voor de soort. De relatief jonge (voornamelijk loof)bomen vormen geen optimaal foerageergebied voor de soort. De soort is voornamelijk gebonden aan wat oudere bomen in oudere bossen en dan bij voorkeur naaldbossen of gemengde bossen. De soort eet hier vooral zaden en knoppen van naaldbomen. In de omgeving is voldoende alternatief aanwezig. Van de eekhoorn zijn in het plangebied geen nesten aangetroffen.

De vegetatie in het plangebied vormt door de verruigde staat en de aanwezigheid van (voortplantings)water een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Tijdens het terreinbezoek zijn meerdere (bruine) kikkers aangetroffen. Deze soort staat op Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht.

Het verruigde plangebied vormt (in combinatie met het in de omgeving aanwezige kleinschalige landschap) een geschikt landhabitat voor de alpenwatersalamander (Tabel 2), kamsalamander en vinpootsalamander (beide Tabel 3). Echter is gedurende gericht onderzoek tijdens het terreinbezoek enkel de alpenwatersalamander aangetroffen (zie kopje 'Vijvers') en zijn de overige soorten niet aanwezig in het plangebied. De poelkikker wordt gezien het ontbreken van geschikt voortplantingswater zowel in het plangebied als in de omgeving (zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren (vennen)) en de afwezigheid van de geprefereerde landschapstypen heide en hoogveen, niet verwacht in dit biotoop (DR, 2012).

Naast amfibieën vindt ook de levendbarende hagedis in het relatief natte, verruigde plangebied een geschikt leefgebied door de afwisseling van voldoende beschutting en de aanwezigheid van open, zonnige plaatsen. De kans op aanwezigheid van de overige in de omgeving voorkomende soorten (hazelworm en gladde slang) wordt klein geacht, aangezien het plangebied ver verwijderd is van de kernpopulaties van de soorten (naar verwachting in de bos- en heide gebieden ten oosten (Lange Gooren) en westen (Oude Buisse heide) van het plangebied).

Vijvers

In het plangebied zijn enkele niet onderhouden vijvers aanwezig waarvan twee enkele meters lang zijn (en circa 1-1,5 meter breed). De vijvers zijn of begroeid met kroos en/of drijvend fonteinkruid (lange vijver) of bestaan vrijwel volledig uit organisch materiaal (bladafval). In afbeelding 5.4 is een impressie gegeven van de aanwezige vijvers in het plangebied.

Afbeelding 5.4. Impressie van de aanwezige, niet onderhouden, vijvers in het plangebied.

De vijvers met het organisch materiaal en de rechte oevers vormen een geschikt leef- en voortplantingsbiotoop voor algemeen voorkomende en minder kritische amfibieën. Tijdens het terreinbezoek is het aanwezige water (vijvers) intensief bevist met een RAVON-schepnet. Tijdens de bemonstering zijn geen vissen aangetroffen. De uit de bureaustudie verwachte kleine modderkruiper en bittervoorn zijn daarmee uitgesloten van het plangebied.

Wel zijn in de lange vijvers (in de zuidwesthoek en centraal in het plangebied) in overvloed alpenwatersalamanders aangetroffen (afbeelding 5.5). De soort is weinig kritisch wat betreft het voortplantingswater en wordt in veel verschillende waterpartijen aangetroffen. Deze beschermde soort staat vermeld op Tabel 2 van de Flora en Faunawet. Naast de alpenwatersalamanders zijn geen andere zwaar beschermde amfibiesoorten aangetroffen. Derhalve worden deze soorten uitgesloten van het plangebied.

Afbeelding 5.5. De aangetroffen alpenwatersalamander in de lange vijvers in het plangebied.

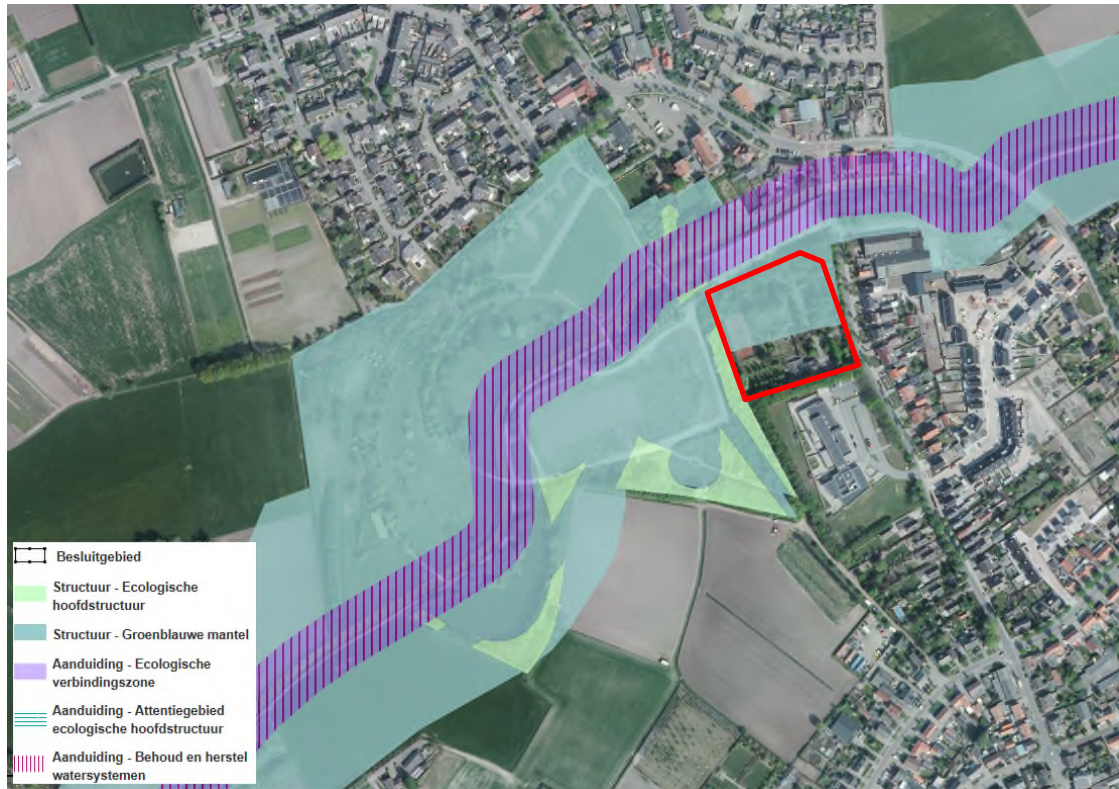
5.3 Beschermde gebieden

5.3.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied grenst aan de westzijde tegen de EHS aan (afbeelding 5.6). Dit EHS-gebied is in het Natuurbeheerplan van Noord-Brabant (2014) aangewezen als 'Vochtig bos met productie'. Ook is EHS ten westen van het plangebied aanwezig. Deze delen hebben tevens het beheertype 'Vochtig bos met productie'. Ten noorden van het plangebied is de beek aangewezen als Ecologische verbindingszone en heeft de aanduiding 'Behoud en herstel watersystemen'.

Een deel van het plangebied ligt tevens in de groenblauwe mantel van Noord-Brabant. Met deze aanduiding wordt beoogd de ecologische en landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken. Dit is een zone waarin natuur en landschap beschermd zijn, maar wel in een mindere mate dan de EHS. De spelregels rond geplande ontwikkelingen in een gebied dat in de groenblauwe mantel valt zijn weergegeven in de verordening ruimte (provincie Noord Brabant, 2014).

Afbeelding 5.4. Globale ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de EHS. Bron: Provincie Noord-Brabant.

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ('Ulvenhoutse bos') ligt op circa 13 kilometer ten noordoosten van het plangebied.

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

6.1.1 *Effecten op de Ecologische Hoofdstructuur*

Voor wat betreft de EHS is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied, maar grenst hier aan de westzijde wel direct aan. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake, mits het betreffende EHS-gebied onaangetast blijft bij de ontwikkeling. In de omgeving van het plangebied liggen eveneens EHS-gebieden. Significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het project kunnen ook worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft een beperkt effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

Het bestemmingsplan voorziet in de bestemming 'Wonen' in het plangebied. Deze bestemming is in principe in strijd met de Verordening Ruimte Noord-Brabant (2014) wat betreft de deels in het plangebied aanwezige Groenblauwe mantel (GBM). De Verordening stelt wat betreft wonen in de GBM het volgende: *"Een bestemmingsplan dat is gelegen in de groenblauwe mantel bepaalt dat:*

- a. nieuwbouw van een bedrijfs- of burgerwoning danwel solitaire recreatiewoningen is uitgesloten;*
- b. zelfstandige bewoning van bedrijfsgebouwen, al dan niet solitaire recreatiewoningen en andere niet voor bewoning bestemde gebouwen is uitgesloten."*

Om deze reden dient in overleg met de Provincie Noord-Brabant bepaald te worden hoe omgegaan kan worden met de aanduiding van de Groenblauwe mantel in het plangebied. Het deel dat aangeduid is als GBM zal, door de afwisseling en variatie in vegetatie, voor verschillende soorten van ecologische waarden zijn.

6.1.2 *Effecten op de Natuurbeschermingswet 1998*

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen drie kilometer afstand van het plangebied geen Natura 2000-gebied ('Ulvenhoutse bos') ligt. Vanwege de afstand en de omvang van de ontwikkeling worden geen effecten op het Natura 2000-gebied verwacht. Zoals aangegeven hierboven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de afstand en de beperkte invloed zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

6.2 Effecten beschermde soorten

Hieronder worden de effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten en vogels beschreven.

Broedvogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

In het plangebied zijn meerdere nesten en vogels met nestindicerend gedrag waargenomen. In het geval van het kappen van de bomen en overige hoogopgaande vegetatie in het plangebied, is het van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecheckt te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is. In het geval van jaarrond beschermde nesten dient voorafgaand aan de werkzaamheden de onderstaande procedure doorlopen te worden.

Jaarrond beschermde nesten

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 2).

Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen, nesten/potentiële nestplaatsen of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Deze soorten zijn dan ook uitgesloten in het plangebied.

Categorie 5-vogelsoorten

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de directe omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen en of aanpassen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Het woonhuis herbergt elementen (spouwmuren en nok- en kantpannen) die geschikt kunnen zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Alhoewel er vooralsnog vanuit wordt gegaan dat de woning behouden blijft, dient (in de toekomstige situatie) bij eventuele fysieke aanpassingen aan het dak rekening gehouden te worden met de potentiële aanwezigheid van vleermuizen. De aan- of aanwezigheid van vleermuizen kan aangetoond worden middels een seizoenomvattend vleermuizenonderzoek.

In het overige deel van het plangebied zijn geen bomen en of overige gebouwen aanwezig met gaten, hopen of overige elementen die geschikt zijn voor vleermuizen. Naar verwachting vormt het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

In alle redelijkheid kan worden gesteld dat (met uitzondering van eventuele aanpassingen aan het reeds aanwezige woonhuis) het voorgenomen plan weinig of geen invloed zullen hebben op de vleermuisactiviteiten binnen en rondom het plangebied. Voor wat betreft vleermuizen zijn er wat dat betreft geen belemmeringen ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Overige zoogdieren

Er zijn geen zwaardere beschermde zoogdieren in het plangebied aangetroffen en worden tevens niet verwacht. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Bij fysieke aanpassingen aan het dak van het reeds aanwezige woonhuis dient tijdig voorafgaand aan de ontwikkeling middels een nader onderzoek meer inzicht verkregen te worden in de functionaliteit van het woonhuis voor vleermuizen als vaste rust- en of verblijfplaats.

Reptielen en amfibieën

Amfibieën

Tijdens het terreinbezoek is één beschermde amfibiesoort aangetroffen, namelijk de alpenwatersalamander (Tabel 2-soort). De alpenwatersalamander is een Tabel 2-soort van de Flora- en faunawet. Voor Tabel 2-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mits de werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde Gedragscode. In het plangebied bevindt zich geschikt voortplantingswater met daarin tientallen exemplaren van de soort. Door het verwijderen van de vijvers zal wellicht de lokale populatie in aantal afnemen. Echter heeft dit gezien de regionale (zuidelijk Noord-Brabant) en landelijke verspreiding en voorkomen van de soort, geen effect op de gunstige staat van instandhouding.

Alhoewel deze werkwijze conform een goed gekeurde gedragscode voor een Tabel 2-soort volgens de Flora- en faunawet afdoende is, kan aangezien het om een dermate groot aantal exemplaren gaat, bekeken worden of de vijvers (wellicht één) behouden kunnen blijven in de toekomstige situatie of dat in het plangebied of in de nabijheid van het plangebied een alternatieve (voortplantings)locatie aangelegd kan worden. Indien de vijvers verdwijnen in de nieuwe situatie dient in de omgeving een geschikt en vergelijkbaar habitat gevonden te worden waarnaar de soort (en overige amfibieën), voorafgaand aan de demping, overgeplaatst kunnen worden.

Reptielen

Daarnaast kunnen reptielen (en met name de levendbarende hagedis (Tabel 2-soort)) niet worden uitgesloten van het plangebied. Wanneer het plangebied heringericht wordt ten behoeve van de nieuwe ontwikkeling verdwijnt (potentieel) geschikt leefgebied voor de soort. Om de effecten van de uiteindelijke inrichting nauwkeurig te kunnen inschatten dient tijdig voorafgaand aan de realisatie van de woningen middels nader onderzoek meer inzicht verkregen te worden in de functie van het plangebied voor de levendbarende hagedis. Tijdens dit onderzoek kan tevens aandacht worden geschonken aan overige (beschermde) reptielen zoals de in de bureaustudie naar voren gekomen soorten.

Bestemmingsplan

De aanwezigheid van de alpenwatersalamander en eventueel de levendbarende hagedis (en/of overige reptielsoorten) hoeft vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien mitigerende (of compenserende) maatregelen goed te combineren zijn met de uiteindelijke uitvoering van het ruimtelijk plan; ook in het geval van het aantreffen van Tabel 3-soorten. Het betekent wel dat op voorhand geaccepteerd moet worden dat deze (voorzorgs)maatregelen worden gehanteerd tijdens de werkzaamheden en bij de nieuwe situatie.

Er dient tijdig voorafgaand aan de ontwikkeling nader onderzoek plaats te vinden naar de functie van het plangebied voor (zwaar beschermde) reptielen. Daarnaast dient tijdens de werkzaamheden rekening te worden gehouden met het voorkomen van de alpenwatersalamander (Tabel 2-soort) en (indien aangetoond) met reptielen.

Vissen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen (beschermde) vissoorten aangetroffen; deze worden ook niet verwacht. Effecten op vissoorten zijn dan ook uitgesloten.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt habitat of standplaatsfactoren voor zwaar beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

7 Conclusies en aanbeveling

7.1 Conclusies soortenbescherming

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat ter hoogte van het plangebied beschermde soorten in het kader van de flora- en faunawet zijn aangetroffen en/of worden verwacht die de voorgenomen realisatie van de woningen aan de Klein Zundersteweg 1N te Zundert kunnen beïnvloeden. Daarnaast moet rekening gehouden worden met (algemene) broedvogels. De (potentiële) aanwezigheid van deze soorten vormt echter geen belemmering voor de vaststelling van het bestemmingsplan, er vanuit gaande dat voor de verdere planuitwerking wordt geaccepteerd dat voorwaarden worden gesteld aan de uitvoering en werkzaamheden in het plangebied.

Tabel 2 en 3 soorten en jaarrond beschermde vogelnesten

In het plangebied is meermaals de alpenwatersalamander aangetroffen (Tabel 2-soort). Bij de werkzaamheden en uitvoering van de ontwikkeling geldt voor de alpenwatersalamander een vrijstelling, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde Gedragscode. Tevens kunnen reptielen, met name de levendbarende hagedis (Tabel 2-soort) niet uitgesloten worden van het plangebied. Om de functie van het plangebied en de aanwezigheid van de soorten te bepalen dient tijdig voor de realisatiefase nader onderzoek uitgevoerd te worden. In tabel 7.1 worden de soorten aangegeven die in het plangebied worden verwacht en/of die niet uit te sluiten zijn en waar nader onderzoek naar uitgevoerd moet worden.

Algemene broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij bomen en overige hoogopgaande vegetatie verwijderd worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli). In deze periode kunnen broedvogels aanwezig zijn in het plangebied; dit is gebleken tijdens het terreinbezoek waar een aantal nesten zijn aangetroffen.

Geadviseerd wordt om rooiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Zo heeft het de voorkeur om de te rooien vegetatie voorafgaand aan of ruim na het broedseizoen te verwijderen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels hier tot broeden komen en zijn er geen belemmeringen vanuit de Flora- en Faunawet. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient vooraf aan de werkzaamheden de te rooien vegetatie in het plangebied gecheckt te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een deskundig ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat er sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving, kan het plangebied niet vrijgegeven worden en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen te worden:

- 1) De werkzaamheden aan de bomen en hoogopgaande vegetatie wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel).
- 2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen; bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soortgroep/ soort	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Alpenwatersalamander	Ja	Nee	Nee	Geen ontheffing noodzakelijk mits gewerkt wordt met een goed gekeurde gedragscode
Reptielen (met name levendbarende hagedis)	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie en gebruik plangebied als leefgebied
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen

7.1.1 *Nader onderzoek reptielen*

Voordat, na vaststelling van het bestemmingsplan, de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden in het plangebied (waarbij mogelijk geschikt habitat voor de levendbarende hagedis en overige reptielen wordt verwijderd) moet inzichtelijk zijn gemaakt hoe en of reptielen gebruik maken van het plangebied.

De levendbarende hagedis is met name in het voortplantingsseizoen en tijdens het voorjaar actief. Vanaf oktober gaat de soort in winterrust en zijn ze vanwege hun immobiliteit, kwetsbaar. Het onderzoek naar de (adulte exemplaren van de) soorten kan dan ook plaatsvinden in de maanden april en mei. Vanaf eind juli tot en met september kunnen jonge dieren worden geïnventariseerd, waarmee ook de geschiktheid van het gebied voor voortplanting kan worden aangetoond. In deze perioden kan middels drie inventarisatierondes bij zonnig en gunstig weer onderzoek verricht worden.

Een nader onderzoek naar reptielen kan Antea Group voor u uitvoeren. Ook kunnen wij, indien nodig, een ontheffing aanvragen waarbij een bijbehorend activiteiten-/mitigatieplan opgesteld wordt dat voldoet aan de eisen in het kader van de Flora- en faunawet. Wij hebben jarenlange kennis en ervaring met de Flora- en faunawet, waardoor wij goed op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken betreft de procedures rondom de Flora- en faunawet. Op verzoek stellen wij graag een vrijblijvende offerte voor u op.

7.2 **Kansen voor de natuur**

7.2.1 *Vleermuizen*

Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Om het terrein geschikt te houden dan wel te maken voor vleermuizen, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting (en uitstraling hiervan) zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring.

In het toekomstige ontwerp kan rekening gehouden worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder versturend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan vleermuisvriendelijke verlichting zoals de speciale BAT lamp (Rijkswaterstaat, 2012).

Daarnaast zijn speciaal voor nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen' (Korsten *et al.*, 2011). In de permanente situatie kan daarnaast ook gekozen worden om de spouwmuren toegankelijk te maken

voor vleermuizen. Wanneer spouwmuren toegankelijk worden gemaakt voor vleermuizen moet tussen de buitenmuur en het isolatiemateriaal (de luchtsponw) minimaal drie cm ruimte zijn. Daarbij moeten de vleermuizen zowel aan de buitenmuur als de isolatielaaf kunnen hangen. Steenwol- of glaswoldekens kunnen dan worden voorzien van een harde ruwe buitenlaag (Korsten *et al.*, 2011).

7.3 Conclusies gebiedenbescherming

7.3.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen het plangebied, maar grenst hier aan de westzijde wel direct aan. Wanneer de EHS onaangetast blijft is er van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS) en zijn er vanuit dit oogpunt voor EHS geen belemmeringen.

In het plangebied is een deel van het plangebied aangeduid als Groenblauwe mantel. De bestemming die door het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt in het plangebied ('Wonen') conflicteert met de aanduiding van de Groenblauwe mantel. Hier dient in overleg met Provincie Noord-Brabant een oplossing voor gezocht te worden.

7.3.2 Natura 2000

Vanwege de afstand en de omvang van de ontwikkeling kunnen effecten van de ontwikkeling op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied worden uitgesloten.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*.

Dienst Regelingen, 2012. Soortenstandaard Poelkikker *Rana lessonae*.

Korsten E., H. Limpens, H. Bouman, J. Reinhold, 2011. Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad, december 2011.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Noord-Brabant, 2014. Verordening Ruimte 2014 (geconsolideerde versie 18-03-2014) geconsolideerde versie.

Rijkswaterstaat, 2012. Infrastructuur en vleermuizen. Perspectief van de opdrachtgever.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;

- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen

(zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder nader onderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.